

www.ketab.ir

انتشارات انقلاب اسلامی

ره‌نامه‌ی ۲۸ نماز، معنویت و مسجد

به کوشش: معاونت پژوهش و آموزش مؤسسه‌ی پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی

ناشر: انتشارات انقلاب اسلامی

وابسته به دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

چاپ دوم: زمستان ۱۴۰۳

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه

شابک کتاب: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۹۱-۹۹-۹ **شابک دوره: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۹۱-۷۱-۵**

نشانی: تهران، خیابان جمهوری اسلامی، خیابان فلسطین جنوبی، خیابان شهید صالحی، شماره‌ی ۲۶

مرکز پخش: ۰۲۱۶۶۴۰۵۱۰۰

پست الکترونیک: ۰۲۵۳۷۷۰۲۸۵۱ **فروشگاه مشهد: ۰۵۱۳۲۲۸۱۲۲۵-۷**

وبسایت: www.KhameneiBook.ir

پست الکترونیک: Info@Book-khamenei.ir

تلفن: ۱۰۰۰ ۲۰ ۱۲۰

ویرایش این کتاب بر اساس دست‌نویس ویراستاری

دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) انجام شده است.

سرشناسه: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ -

عنوان و نام پدیدآور: ره‌نامه‌ی ۲۸ نماز، معنویت و مسجد -

مشخصات نشر: تهران: انتشارات انقلاب اسلامی -

شابک دوره: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۹۱-۷۱-۵

شابک کتاب: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۹۱-۹۹-۹

موضوع: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - بیانات و سخنرانی‌ها

موضوع: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - دیدگاه درباره‌ی نماز، معنویت و مسجد

موضوع: جوان

رده‌بندی کنگره: ۷۱۴۰۲ ت ۷۲ خ/۲۹۵/۱۰۲ BP

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۱۸

شماره‌ی کتاب‌شناسی ملی: ۵۳۴۸۸۷۵

مقدمه

«ره‌نامه» مجموعه‌ای است شامل چهل دفتر، که مبانی، ارزشها و اصول اسلام ناب محمدی (صلی الله علیه وآله وسلم) را با توجه به نیازها، پرسش‌ها و چالش‌های دوران معاصر تبیین میکند و از خلال دیدگاه‌های بدیع‌المنه‌انه و ژرف‌نگر حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (مدظله العالی)، به ترسیم اندیشه و سلوک یک جوان مؤمن انقلابی میپردازد.

سرلوحه‌ی این دفاتر، حکمت‌ها و بنیادانه‌ی قرآن کریم و احادیث اهل بیت (علیهم السلام) است که دو امانت پیامبر اعظم (صلی الله علیه وآله وسلم) در میان امت اسلامی است و آغاز هر دین، راه و راه‌های حکیمانه‌ی بنیان‌گذار انقلاب اسلامی است که بی نام او و بی ملامت در هیچ جای دنیا شناخته شده نیست و بدون نقشه‌راه او استمرار و تکامل انقلاب تحقق نخواهد یافت.

ره‌نامه عرصه‌ی گسترده‌ای از موضوعات گوناگون را در بر میگیرد که در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی جوانان مورد نیاز است و میتواند شاکله‌ی فکری و رفتاری آنان را ترسیم کند. این موضوعات از درنگ در موقعیت و ظرفیتهای یک جوان مؤمن و اندیشه‌ورز آغاز میشود و در سیری منطقی به ساحت‌های

اعتقادی، اجتماعی، سبک زندگی، مباحث تربیتی و اخلاقی، سیاسی و انقلابی در لایه‌ها و سطوح مورد نیاز میپردازد و در نهایت به نقطه‌ی اوج و آرمان همه‌ی مجاهدتها میرسد و بر آن است که در ترسیم طرح‌واره‌ی کلی از اندیشه‌ی نظری و علمی انقلاب، فرایند تعالی و صیروت علمی و عینی مخاطب خود را تسهیل و تسریع سازد.

ره‌نامه تنها برای خواندن و حداکثر یادداشت‌برداری و حفظ کردن مطلب نیست، بلکه بسته‌ای است برای تفکر و درنگ در اساسی‌ترین مفاهیم مورد نیاز و ناظر به تکالیف عملی جامعه‌ی مخاطب و زمینه‌ساز دستیابی به بصیرت عمیق و پایبندی درونی به مبانی و ارزش‌های انقلاب اسلامی، به مثابه یک کلیت و گفتمان و گامی مهم و اساسی برای شناخت و تحقق بیانیه‌ی گام دوم انقلاب اسلامی شکوهمند مردم ایران.

بیانیه‌ی «گام دوم انقلاب» تجدید مطلعی است خطاب به ملت ایران و بویژه جوانان که به مثابه منشوری برای «دومین مرحله‌ی خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی» خواهد بود. این گام دوم، انقلاب را به «آرمانهای بزرگش که ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی (ارواح‌نافه) است» نزدیک خواهد کرد.

ره‌نامه در چهل دفتر، جوان مؤمن، دانا و انقلابی را برای طی مسیر بلند و شکوهمند از خودسازی و جامعه‌پردازی به تمدن‌سازی و آمادگی برای ظهور همراهی میکند.

قاعده‌ی حاکم بر تألیف و تدوین ره‌نامه، پایبندی متن به نصّ

گفتار یا نوشتار رهبر حکیم انقلاب اسلامی بوده^۱ تا حتی المقدور از هرگونه تحلیل یا برداشت نادرست پیشگیری شده و با اقتباس از خلال دیدگاه‌های معظّم‌لّه، برجسته‌ترین محورها و نکات مورد تأکید ایشان ارائه گردد.

برای تألیف و تدوین هر یک از دفاتر چهل‌گانه، علاوه بر تلاش پژوهشی نویسندگان محترم برای مطالعه‌ی کامل مطالب مرتبط با موضوع و انتخاب مطالب اهم و مورد نیاز و ساختاردهی آن، نظرات ارزیابان علمی مدنظر بوده است. با توجه به محدودیت حجم هر دفتر، ضعیف‌امکان پرداختن به بسیاری از نکات و ظرایف مباحث و بیانات رهبری معظّم‌لّه متذور نبوده است، از این رو مخاطب ارجمند این دفتر، خود را بی‌نیاز از مراجعه به متن کامل بیانات و نوشتارهای ایشان نمی‌بیند.

از مؤلف محترم این دفتر سرگشته‌ام آتنا بهادری و شورای محترم علمی و تمام عزیزانی که در تهیه و تولید این مجموعه نقش داشته‌اند تشکر و قدردانی نموده و از پیشنهادها و نظرات خوانندگان ارجمند برای تکمیل این طرح استقبال می‌کنیم.

معاونت پرورش و آموزش

مؤسسه‌ی پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی

۱. این مجموعه مشتمل بر بیانات حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) تا پایان سال ۱۳۹۷ می‌باشد.

مفهرست

۱۳ آیات، روایات
۱۵ درآمد
۱۷ سرمنشأ

۲۱ فصل اول: فلسفه‌ی نماز
۳۱ فصل دوم: آداب نماز
۴۳ فصل سوم: ابعاد اجتماعی نماز
۵۵ فصل چهارم: عرفان و معنویت
۶۵ فصل پنجم: معنویت اجتماعی
۷۵ فصل ششم: توسل، دعا، زیارت
۹۳ فصل هفتم: صحیفه‌ی سجّادیه
۱۰۳ فصل هشتم: مسجد و کارکردهای آن
۱۱۷ فصل نهم: حج
۱۳۱ فصل دهم: انقلاب اسلامی و معنویت

{ آیات و روایات }

□ «وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ»

«پروردگارتان، فرمود مرا بخوانید تا شما را اجابت کنم؛ در حقیقت کسانی که از پرستش من کبر می‌ورزند بزودی خوار در دوزخ در می‌آیند.»

سوره ی غافر، آیه ۶۰

□ «إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مِنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَحْشَسْ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُنُّوا مِنَ الْمُتَّقِينَ»

«مساجد خدا را تنها کسانی آباد میکنند که به خدا و روز بازپسین ایمان آورده و نماز برپا داشته و مالی را که خدا و جزاز خدا نترسیده‌اند؛ پس امید است که اینان از راه یافتگان باشند.»

سوره ی توبه، آیه ۱۸

□ امام صادق (علیه السلام): «قال الله تبارك و تعالى إِنَّ بُيُوتِي فِي الْأَرْضِ الْمَسَاجِدُ، فَطُوبَى لِعَبْدٍ تَطَهَّرَ فِي بَيْتِهِ ثُمَّ زَارَنِي فِي بَيْتِي إِلَّا إِنَّ عَلَى الْمَرْجُورِ كَرَامَةَ الزَّائِرِ»

«خدای تبارک و تعالی میفرماید: مساجد خانه‌های من در زمینند، خوشا به حال بنده‌ای که در خانه‌اش خود را طاهر کند (وضو بگیرد) و بعد مرا در خانه‌ام زیارت کند؛ اینجا دیگر بر میزبان است که مهمان خود را گرامی بدارد.»

نواب الاعمال، ص ۶۹

□ پیامبر اکرم (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «الدَّعَاءُ سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ وَ عَمُودُ الدِّينِ وَ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ»

دعا سلاح مؤمن و ستون دین و نور آسمانها و زمین است.

الكافی، ثقة الاسلام کلینی، ج ۲، ص ۴۶۸

درآمد

اگر بخواهیم عدالت به معنای حقیقی خودش در جامعه تحقق پیدا کند، باید مفهوم دیگر بشدت در هم تنیده است؛ یکی مفهوم عقلانیت است دیگر معنویت. اگر عدالت از عقلانیت و معنویت جدا شد، دیگر بدانی که شما دنبالش هستید، نخواهد بود؛ اصلاً عدالت نخواهد بود. عدالتی که همراه با معنویت و توجه به آفاق معنوی عالم وجود و کائنات باشد، ریاکاری و دروغ و انحراف و ظاهر سازی و تصنع تبدیل خواهد شد... عدالت باید با معنویت همراه باشد؛ یعنی باید شما برای خدا و امر الهی دنبال عدالت باشید؛ در این صورت میتوانید با دشمنان عدالت مواجهه و مقابله کنید. البته معنویت هم بدون گرایش به عدالت یک بُعدی است. بعضی‌ها اهل معنا نیستند، اما هیچ‌نگاهی به عدالت ندارند؛ این نمیشود. اسلام، معنویت بدون نگاه به مسائل اجتماعی و سرنوشت انسانها ندارد؛ «مَنْ أَصْبَحَ وَ لَمْ يَهْتَمَّ بِأَمْرِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ». آدم معنوی‌ای که با ظلم میسازد، با طاغوت میسازد، با

۱. الکافی، ج ۲، ص ۱۶۴؛ «کسی که اهمتی به امور مسلمین نداشته باشد مسلمان

نیست.»

نظام ظالمانه و سلطه میسازد، این چطور معنویّتی است؟ این گونه معنویّت را ما نمیتوانیم بفهمیم. بنابراین معنویّت و عدالت در هم تنیده است.

www.ketab.ir

در اسلام، از نماز هیچ فریضه‌ای بالاتر نیست... نماز یک کارخانه‌ی انسان‌سازی است. فحشا و منکر را نماز، نماز خوب، فحشا و منکر را از یک امتی بیرون می‌کند. اینهایی که در این مراکز فساد کشیده شده‌اند، اینها آن بی‌نمازها هستند. نمازخوان‌ها در مساجدند و مهتاینند برای خداست. مسجدها را خالی نکنید. تکلیف است امروز. امروز یک روز است استثنائی. ما در یک مقطع از عصر واقع شده‌ایم که استثنائی است. ما با ذکر خدا، با اسم خدا پیش بردیم و نماز بالاترین در خدا است. اگر در نماز کوتاهی بشود، هر کس بگوید خب من خودم تهایی مبروم توی خانه‌ام میخوانم، خیر، نماز را در جماعت بخوانید. اجتماع باید باشد. مساجد را پر کنید. اینها از مساجد میترسند... اجتماع کنید. نمازهای جمعه را با شکوه به جا بیاورید و نمازهای غیر جمعه را هم... شیطانها از نماز میترسند، از مسجد میترسند.

توجه داشته باشید که سفر حج، سفر کسب نیست؛ سفر تحصیل دنیا نیست. سفر الی الله است. شما دارید به طرف خانه‌ی خدا میروید. تمام اموری که دارید انجام میدهید به طور

۱. سخنرانی امام خمینی (ره) در جمع دانشجویان دانشگاه تهران، ۱۳۵۹/۳/۱۴؛ مندرج در صحیفه‌ی امام (ره)، ج ۱۲، ص ۳۸۳-۳۹۵

الهیّت باید انجام بدهید. سفرتان از اینجا که شروع میشود «وَقَدْ إِلَى اللَّهِ» است؛ سفر به سوی خدای تبارک و تعالی است. باید همان طور که مسافرین الی الله، مثل انبیا(علیهم السلام) و بزرگان از دین ما، مسافرتشان الی الله در تمام زمان حیاتشان بوده است و یک قدم، تخلف نمیکردند از آن چیزی که برنامه‌ی وصول الی الله بوده است، شما هم الان «وفود» الی الله دارید میگویید.

شما در آنجا که میروید، در میقات که میروید، «لَبَّيْكَ» به خدا میگویید؛ یعنی تو دعوت کردی، و ما اجابت. مبدا یک عملی انجام بدهید که خدای تبارک و تعالی بفرماید که خیر، شما را من قبول ندارم برای اینکه شما اسلامی نیستید. مبدا این سفر را سفر تجارت قرار بدهید و امور تجارتهای در این سفر مطرح باشد پیشتان؛ امور معنوی مطرح باشد. چه آقایان اهل علم، و چه کاروانها و رؤسای کاروانها، و چه سایه حُجّاج. سفر، سفر الی الله است؛ نه سفر به سوی دنیا. آلوده به دنیا نکید.

در این اجتماع مقدّس حج، اولاً در مسائل اساسی اسلام، و ثانیاً در مسائل خصوصی کشورهای اسلامی مبدا، نظر کرده بینند که در داخل کشورها با دست استعمار و عمال آن برادران مسلمان آنان چه میگذرد. اهالی هر کشوری باید در این اجتماع مقدّس گرفتاری‌های ملت خود را به مسلمین جهان گزارش دهند.

-
۱. سخنرانی امام خمینی (ره) در جمع مدیران کاروانهای حج کُل کشور، ۱۳۵۸/۷/۸؛ مندرج در صحیفه‌ی امام (ره)، ج ۱۰، ص ۱۷۴-۱۷۷
 ۲. پیام امام خمینی (ره) به زائران بیت‌الله الحرام، ۱۳۴۹/۱۱؛ مندرج در صحیفه‌ی امام (ره)، ج ۲، ص ۳۲۲-۳۲۶

یک کج فهمی هایی در انسان هست که این کج فهمی ها گاهی خیلی زیاد میشود. اینها دعا را نمیفهمند چی هست، لهذا خیال میکنند که حالا ما خب، قرآن را میگیریم، دعا را رها میکنیم. اینها نمیفهمند که دعا اصلاً چی هست. مضامین ادعیه را نرفته اند ببینند که چی هست، به مردم چی میگوید، چه میخواهد بکند. اگر نبود در ادعیه آلا دعای مناجات شعبانیه، کافی بود برای اینکا امامان ما، امامان بحقند؛ آنهایی که این دعا را انشاء کردند و تعقیب کردند. تمام این مسائلی که عرفا در طول کتابهای طولانی خودشان یا خوانشان میگویند، در چند کلمه مناجات شعبانیه هست؛ بلکه عنای اسلام از همین ادعیه و از همین دعاهایی که در اسلام وارد شده است، از اینها استفاده کرده اند.

و عرفان اسلام فرق دارند با عرفان هند و جاهای دیگر. این دعاها است که به تعبیر بعضی از مشایخ ما میفرمودند که «قرآن، قرآن نازل است، آمده است به طرف پایین و دعا از پایین به بالا میرود، این قرآن صاعد است.» معنیات در این ادعیه - آنی که انسان را میخواهد آدم کند، آنی که این افراد را که اگر سر خود باشند از همهی حیوانات درنده تر هستند - این ادعیه با یک زبان خاصی که در دعاها هست، اینها این انسان را دستش را میگیرد و میبردش به بالا، آن بالایی که من و شما نمیتوانیم بفهمیم، اهلش هستند.

۱. سخنرانی امام خمینی (ره) در جمع بانوان کشمیر، ۲۱/۴/۱۳۵۹؛ مندرج در صحیفه‌ی

امام (ره)، ج ۱۳، ص ۲۴-۳۶